

Sygn. akt I A Ca 163/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 maja 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Magdalena Pankowicz
Sędziowie	:	SA Beata Wojtasiak SO del. Przemysław Jagosz (spr.)
Protokolant	:	Iwona Aldona Zakrzewska

po rozpoznaniu w dniu 20 maja 2015 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **B. B.**

przeciwko (...) **w likwidacji w Ł.**

o ustalenie

na skutek apelacji **pozwanej**

od wyroku Sądu Okręgowego w Łomży

z dnia 14 listopada 2014 r. sygn. akt I C 283/14

I. prostuje oczywistą omyłkę w punkcie I sentencji zaskarżonego wyroku w ten sposób, że w miejscu wyrazu „pozwana” wpisuje prawidłowo „powódka”;

II. oddala apelację;

III. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 135 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję.

UZASADNIENIE

Powódka **B. B.** wносиła ostatecznie o ustalenie, że uchwała pozwanej (...) **w Ł.** z 19.04.1991 r. o wykreśleniu powódki z listy członków jest nieważna, zgłaszając jako ewentualne żądanie ustalenia, że powódka jest członkiem pozwanej (pozew, pismo k. 125).

W uzasadnieniu wskazała, że była zatrudniona w pozwanej Spółdzielni od 1962 r. do 1990 r., w tym czasie była też członkiem Spółdzielni. Od 2012 r. wielokrotnie zwracała się do pozwanej o informację na temat swojego statusu i

ostatecznie poinformowano ją, że skreślona została z listy członków na podstawie uchwały Rady Nadzorczej pozwanej z dnia 19.04.1991 r. Zaznaczyła, że treść uchwały nie wskazuje, aby odnosiła się bezpośrednio do niej.

Pozwana (...) w Ł. (która w toku procesu została postawiona w stan likwidacji – k. 50) wniosła o oddalenie powództwa zarówno w zakresie żądania głównego, jak i żądań zgłoszonych jako ewentualne. W uzasadnieniu wskazała, że uchwałą Walnego Zgromadzenia Przedstawicieli z 25.05.1990 r. podniesiono wysokość udziału do 50 000 zł, którego powódka nie uzupełniła, a w efekcie – na podstawie uchwały Rady Nadzorczej z 19.04.1991 r. - skreślono powódkę z rejestru członków Spółdzielni. Pozwana podniosła także zarzut przedawnienia roszczenia. Powołując się na art. 88 Kodeksu cywilnego (k.c.) wskazała, że powódka w dniu 28.11.2012 r. wszczęła postępowanie wewnątrzspółdzielczego o przywrócenie członkostwa, a złożenie pozwu w sądzie nastąpiło po półtora roku od tej daty, co skutkowało przedawnieniem roszczeń w tym zakresie oraz w zakresie żądań o uchylenie jak i nieważność uchwały. Poza tym z ostrożności procesowej podniosła, że powódka nie będąc członkiem spółdzielni nie posiadała legitymacji do wytoczenia powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały.

Sąd Okręgowy w Łomży ustalił, że B. B. była zatrudniona w (...) w Ł. w okresie od 11.11.1967 r. do 31.01.1990 r. na stanowisku kierownika sklepu w P.. W dniu 5.06.1968 r. została przyjęta w poczet członków pozwanej Spółdzielni. W związku z powyższym uregulowała wpisowe i zadeklarowała jeden udział w kwocie 250 zł.

Zgodnie z § 6 ust. 1 statutu pozwanej (uchwalonego 23.05.1988 r. i obowiązującego w 1991 r.) członków spółdzielni przyjmował jej zarząd na podstawie pisemnej deklaracji przystąpienia. W myśl § 10 ust. 2 powyższego statutu niewykonywanie przez członka obowiązków statutowych z przyczyn przez niego niezawinionych w szczególności: brak uczestnictwa w zebraniach członków, brak wpłaty udziału zgodnie z postanowieniem statutu, niestosowanie się do przepisów statutu i uchwał organów Spółdzielni, mogło skutkować wykreśleniem z rejestru członków na podstawie uchwały rady nadzorczej. Zgodnie zaś z § 13 ust. 3 statutu w przypadku zmiany wysokości udziału członek zobowiązany był uzupełnić udział w terminie sześciu miesięcy od ogłoszenia w placówkach społeczno-gospodarczych na terenie działania pozwanej. W wypadku niewpłacenia udziału zarząd mógł wystąpić do rady nadzorczej z wnioskiem o wykreślenie tego członka ze Spółdzielni, przy czym wniosek taki powinien być poprzedzony wezwaniem członka do uregulowania wpłat udziału (§ 13 ust. 4 statutu).

W treści statutu pozwanej z 23.05.1988 r. podwyższono wysokość udziału do kwoty 2000 zł. Uchwałą Nadzwyczajnego Zgromadzenia Przedstawicieli nr (...) z 25.05.1990 r. podniesiono wysokość jednego udziału do kwoty 50 000 zł. Informacje o tym obowiązku wywieszano na tablicach ogłoszeń w biurze i punktach handlowych pozwanej. Żaden z członków Spółdzielni nie był wzywany indywidualnie do uzupełnienia udziału.

Powódka nie widziała jakichkolwiek ogłoszeń o podjęciu uchwały z 25.05.1990 r. i wynikających z niej obowiązków. Po zakończeniu pracy w sklepie w P. nie bywała tam; mieszkając w Ł. nie miała potrzeby korzystania ze sklepu w P., nie mogła więc widzieć ogłoszenia wywieszonego ewentualnie w tym sklepie. Dlatego nie uzupełniła wkładu do wymaganej wysokości.

Uchwałą nr (...) z 19.04.1991 r. Rada Nadzorcza pozwanej, powołując się na § 10 ust. 2 statutu, skreśliła z rejestru członków te osoby, które zgodnie z uchwałą z 25.05.1990 r. nie uzupełniły udziałów do wymaganej kwoty 50 000 zł. Protokół zebrania Rady nie zawierał listy wykreślonych członków, była w nim jedynie lista osób obecnych na zebraniu, wśród których nie było powódki.

Sąd Okręgowy wskazał, że z pozostałej dokumentacji przedłożonej przez pozwaną nie wynikało, aby powódka została w jakikolwiek formalny sposób zawiadomiona o uchwale w przedmiocie wykreślenia. Jako przykładowe przedłożono pisma zawierające taką informację skierowane do „wszystkich członków”, do B. G. i C. P., przy czym to ostatnie dotyczyło późniejszej waloryzacji udziałów członkowskich – z grudnia 1991 r. – do kwoty 100 000 zł. Z treści tych pism wynikało natomiast, że członkowie zostali poinformowani o uchwale w przedmiocie podwyższenia udziałów tradycyjnie przez wywieszenie jej na wiejskich tablicach ogłoszeniowych oraz w sklepach.

Pismami z 26.11.2012 r. i 2.10.2013 r. powódka zwracała się o udzielenie informacji na temat jej statusu i wartości udziałów. W odpowiedzi z 3.12.2012 r. pozwana poinformowała ją, że uchwałą Rady Nadzorczej z 19.04.1991 r. została wykreślona z rejestru członków.

Na gruncie takiego stanu faktycznego Sąd Okręgowy wskazał, że bezsporne było, że powódka została przyjęta w poczet członków pozwanej; przedmiotem sporu była data ewentualnego ustania stosunku członkostwa i forma, w jakiej to nastąpiło. Powódka kwestionowała bowiem przeprowadzenie procedury związanej z wykreśleniem jej z rejestru członków, o której w żaden sposób nie została poinformowana.

Sąd Okręgowy zauważył, że zgodnie z treścią art. 189 Kodeksu postępowania cywilnego (k.p.c.) można żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma się w tym interes prawny, przy czym tego rodzaju roszczenie nie zostało ograniczone terminem. Występujący z nim winien natomiast wykazać istnienie interesu prawnego, który zachodzi wówczas, gdy istnieje niepewność stanu prawnego lub prawa w rozumieniu obiektywnym, tj. istnieje potrzeba rozstrzygnięcia wątpliwości co do treści konkretnego stosunku prawnego. Interes prawny, stanowiący materialną przesłankę roszczenia z art. 189 k.p.c. zachodzi, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości.

W ocenie Sądu Okręgowego powódka miała interes prawny w rozstrzygnięciu o zgłoszonym żądaniu, ustalenie bowiem, czy jest ona członkiem pozwanej ma znaczenie w kontekście uprawnień przysługujących jej z tego tytułu. Obecny stan rzeczy rodzi niepewność co do jej praw członkowskich, kategorię kwestionowanych przez pozwaną. Zainteresowanie powódki partycypacją w majątku spółdzielni w perspektywie jej likwidacji jest wystarczające, aby uznać, że posiada interes prawny w wiążącym ustaleniu co do stosunku jej członkostwa, co rozwiąże na przyszłość ewentualne spory na tym tle.

W dalszej kolejności Sąd Okręgowy wskazał, że dowody przedstawione przez pozwaną nie dały podstawy do ustalenia, że powódka została wykreślona z rejestru członków. Nie wynikało to bowiem ani z blankietowej uchwały nr (...) z 19.04.1991 r., ani innych dowodów. Powoływana przez pozwaną uchwała dotyczyła niesprecyzowanej liczby osób, które miały zostać pozbawione członkostwa z powodu nieuzupełnienia udziałów, a które nie zostały w żaden sposób określone podmiotowo, tylko poprzez cechę przedmiotową (z powodu niedopełnienia obowiązku uzupełnienia udziału do wymaganej zgodnie z podjętą uchwałą (...) tj. do wysokości 50.000 zł). Tego rodzaju uchwała nie mogła jednak wyrzucić skutków wobec konkretnego członka.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że w pkt VI ppkt 5 regulaminu Rady Nadzorczej Spółdzielni, dotyczącym uchwał w przedmiocie wykluczenia lub wykreślenia członków, przewidziano obowiązek wysłuchania zainteresowanego i przeanalizowania złożonych dowodów i oświadczeń. Każda z uchwał podjętych w tym zakresie winna być uzasadniona. Należy to rozumieć jako konieczność podejmowania odrębnych uchwał o wykreśleniu konkretnego członka i niedopuszczalność podejmowania uchwał zbiorczych bez precyzyjnego określenia zbioru członków, których miałyby dotyczyć dana uchwała.

W tym kontekście Sąd Okręgowy za niewystarczające uznał zeznania świadka W. C., że wysyłała do powódki zawiadomienie o wykreśleniu jej z rejestru członków, co mogłoby stanowić pośredni dowód objęcia jej uchwałą. Zeznania dotyczyły zdarzeń odległych czasowo i mających odnosić się do wielu osób, co w ocenie Sądu powodowało, że świadek mogła zasugerować się faktem aktualnego sporu. Wskazano nadto, że zawiadomienie o wykreśleniu z rejestru członków adresowe do innego członka – B. G., bądź pismo blankietowe kierowane do „wszystkich członków”, nie jest dowodem wysłania takiego zawiadomienia powódce. Nie jest przy tym wystarczającym usprawiedliwieniem braku takich dowodów twierdzenie, że dokumentacja związana z rejestrem członków z lat 80. i początku lat 90. została zniszczona. Brak dowodów pisemnych, w ocenie Sądu Okręgowego stanowił natomiast potwierdzenie oświadczenia powódki, że nie otrzymała nigdy żadnej korespondencji w sprawie wykreślenia jej z rejestru członków.

Reasumując swoje rozważania, Sąd Okręgowy uznał, że nie zostało wykazane, aby powoływana przez pozwaną uchwała dotyczyła powódki. W tej sytuacji powództwo o ustalenie, że powódka nie utraciła przymiotu członkostwa w Spółdzielni i nadal jest jej członkiem było zasadne. Nieuzupełnienie udziału dawało wprawdzie podstawę do wykreślenia członka, jednak nie powodowało utraty członkostwa z mocy prawa.

W konsekwencji, wyrokiem z dnia 14.11.2014 r., Sąd Okręgowy w Łomży ustalil, że B. B. jest członkiem pozwanej (...) w likwidacji w Ł. i zasądził na rzecz powódki kwotę 397 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Okręgowy dodał, że wobec uwzględnienia żądania głównego rozpoznawanie dalszych roszczeń, zgłoszonych jako ewentualne, nie było konieczne. Na marginesie stwierdził tylko, że gdyby założyć, że uchwała Rady Nadzorczej nr (...) z 19.04.1991 r. rzeczywiście dotyczyła powódki, to zasadnym byłoby stwierdzenie jej nieważności, jako podjętej z naruszeniem przepisów prawa spółdzielczego oraz statutu.

Apelację od powyższego wyroku wniosła pozwana, zarzucając mu:

1) naruszenie prawa materialnego tj. art. 88 k.c. przez jego niezastosowanie, co skutkowało pominięciem zgłaszanego przez pozwaną zarzutu przedawnienia, zarówno powództwa głównego, jak i ewentualnego;

2) naruszenie przepisów art. 24 § 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze w zw. z § 8, § 10 pkt 2, § 13 pkt 3 Statutu (...)w Ł. z 1988 r. przez błędne zastosowanie, polegające na przyjęciu, iż pozwana nie miała prawa do wykreślenia powódki z członków spółdzielni bowiem uchwała z 1991 r. nie wymienia jej osobiście oraz brak dowodu wysłania listu zawiadamiającego o jej wykreśleniu, podczas gdy z treści statutu wynika, iż zawiadomienie o podwyższeniu udziału dokonywane jest w prasie i placówkach gospodarczych przez wywieszenie ogłoszeń (zeznania świadka C.), akcja prowadzona była przez pół roku, od maja do grudnia 1990 r., i zawiadomienie imienne o jej wykreśleniu pomimo braku nazwisk w uchwale było wysyłane do każdego członka listem poleconym, a ponad 23 letni okres pomiędzy wysłaniem listu a wystąpieniem z powództwem wobec braku obowiązku przechowywania ponad 10 lat tych dokumentów, w tym książek pocztowych, nie może być podstawą przyjęcia, iż do wysłania takiego zawiadomienia nie doszło;

3) naruszenia art. 24 § 6 w zw. z art. 42 § 9 ustawy z 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze przez jego niezastosowanie, podczas gdy artykuł ten wyznacza termin prawa materialnego na złożenie w czasie jego biegu pozwu o uchylenie uchwały organu spółdzielni do Sądu, nie zawiera natomiast powództwa o ustalenie, w związku z czym powództwo powinno być oddalone jako niedopuszczalne;

4) naruszenie art. 189 k.p.c. przez uznanie, że powódce przysługuje powództwo o ustalenie, podczas gdy art. 42 Prawa spółdzielczego przewiduje termin sześciotygodniowy do wystąpienia przez członka z powództwem o uchylenie uchwały rady nadzorczej wykluczającej go ze spółdzielni; oznacza to, że każdy, kto ma w tym interes prawny, może żądać ustalenia, w trybie powództwa opartego na art. 189 k.p.c., iż nie wywiera ona skutków prawnych, jednak powinien je wytoczyć w tym właśnie terminie;

5) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przez dowolną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, co doprowadziło go sprzeczności istotnych ustaleń Sądu I instancji z zebrany w sprawie materiałem dowodowym, polegającej na:

- przyjęciu, że powódka, nie interesując się ponad 23 lata sprawami spółdzielni, mieszkając cały czas w Ł., spełniła przesłanki, by uznać, iż wypełniała nałożone na nią obowiązki członka Spółdzielni, podczas gdy, poprzez niewypełnianie podstawowych obowiązków nałożonych statutem, dopuściła się niedbalstwa, które miała zwalczać według statutu, przy braku ustaleń co do tych okoliczności,

- bezpodstawnym odmówieniu wiarygodności zeznań świadka oraz potraktowaniu złożonych przez nią zeznań w sposób wybiórczy i niepełny,

- niezbadaniu przez Sąd, czy podjęta uchwała w przedmiocie wykreślenia z rejestru członków i wskazane w uchwale przyczyny wykreślenia faktycznie zaistniały i czy stanowiły one wskazane w statucie przesłanki wykreślenia.

W konsekwencji tych zarzutów skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenia kosztów postępowania za obie instancje, ewentualnie o uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Z uwagi na to, że w pkt I zaskarżonego wyroku w sposób oczywiście omyłkowy określono powódkę B. B. jako pozwaną, na podstawie art. 350 § 3 k.p.c. dokonano sprostowania w tym zakresie.

Apelacja pozwanej okazała się natomiast niezasadna.

W pierwszym rzędzie dostrzec trzeba, że pismem z dnia 11.07.2014 r. pełnomocnik powódki ostatecznie wniósł jako główne żądanie ustalenia, że uchwała Rady Nadzorczej pozwanej z 19.04.1991 r. o wykreśleniu powódki z listy członków jest nieważna, zgłaszając jako ewentualne żądanie ustalenia, że powódka jest członkiem pozwanej (pismo k. 125). Ponieważ zgodnie z art. 193 § 2¹ k.p.c. zmiana powództwa może być dokonana jedynie w piśmie procesowym, wszelkie późniejsze zmiany stanowiska strony powodowej dokonywane na rozprawie pozostały bezskuteczne. Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy ostatecznie nie orzekł zatem o żądaniu ustalenia nieważności uchwały, ograniczając się do rozstrzygnięcia o żądaniu ustalenia, że powódka jest członkiem pozwanej, przyjmując, że zostało ono na ostatnim terminie rozprawy skutecznie zgłoszone jako główne, podczas gdy w rzeczywistości dokonana wówczas zmiana nie była skuteczna i pozostało ono żądaniem ewentualnym. Nie zmienia to jednak faktu, że aktualnie kognicja Sądu Apelacyjnego ograniczała się do oceny tego właśnie rozstrzygnięcia, skoro o żądaniu głównym nie orzeczono.

Odnosząc się do tego rozstrzygnięcia wskazać natomiast należy, że wbrew zarzutom skarżącej Sąd I instancji prawidłowo ustalił stan faktyczny sprawy na podstawie wszystkich przeprowadzonych dowodów, które poddał wszechstronnej ocenie, zaś logika wyprowadzonych wniosków oraz poprawność zastosowania przytoczonych w uzasadnieniu wyroku przepisów prawa nie budzi zastrzeżeń.

Istota powództwa w zakresie ustalenia, że powódka jest członkiem pozwanej, opierała się na twierdzeniu, że uchwała Rady Nadzorczej pozwanej z dnia 19.04.1991 r. w przedmiocie wykreślenia z członkostwa osób, które nie uzupełniły udziałów do kwoty 50 000 zł, wymaganej zgodnie z uchwałą z 25.05.1990 r., nie wywarła skutku względem powódki, a w konsekwencji jest ona nadal członkiem pozwanej. Swoje żądanie powódka wywodziła zatem nie tyle z faktu podjęcia uchwały o jej wykreśleniu z rejestru członków spółdzielni, lecz z tego, że takiej uchwały w dniu 19.04.1991 r. wobec niej nie podjęto. Dostrzec trzeba, że do takiego samego skutku prowadziłoby uwzględnienie żądań ustalenia nieważności uchwały z dnia 19.04.1991 r. lub jej uchylenia. Stwierdzenie nieważności tej uchwały, względnie jej uchylenie, niweczyłoby bowiem jej ewentualne skutki w postaci wykreślenia z członkostwa.

W tym kontekście zasadnym było przyjęcie przez Sąd I instancji, że powódka ma interes prawny w wytoczeniu powództwa o ustalenie, że nadal jest członkiem pozwanej. Powódka nie kwestionowała bowiem faktu podjęcia uchwały z 19.04.1991 r., lecz to, że mogła wyrzucić w stosunku do niej zamierzony skutek, pozbawiający ją członkostwa. W sytuacji, w której pozwana kwestionowała członkostwo powódki, z którym wiąże się wszakże szereg uprawnień i obowiązków przewidzianych prawem spółdzielczym i statutem pozwanej, powódka rzeczywiście miała i ma interes prawny w żądaniu usunięcia niepewności co do swojego statusu w tym zakresie.

Nie można przy tym zgodzić się z poglądami pozwanej odnośnie do wpływu terminu przedawnienia oraz wpływu terminu do zaskarżenia uchwały z dnia 19.04.1991 r.

W uzasadnieniu zarzutu przedawnienia pozwana powołała się na przepisy art. 88 k.c. Przepisy te regulują formę i termin, w których powinno nastąpić uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu lub groźby. Określony w art. 88 § 2 k.c. termin uchylenia się od skutków prawnych takiego oświadczenia nie ma jednak charakteru terminu przedawnienia, lecz jest terminem prawa materialnego, którego upływ wywołuje inne skutki niż upływ terminu przedawnienia (utrata uprawnienia a nie możliwość uchylenia się od spełnienia świadczenia). Abstrahując od wynikającej stąd różnicy, dostrzec należy, że w sprawie niniejszej powódka nie powoływała się na żadne oświadczenie woli złożone pod wpływem błędu lub groźby, od którego skutków miałyby lub mogłyby się uchylić, co czyni zbędnym szersze odniesienie do argumentacji pozwanej w tym zakresie.

Nie ma nadto uzasadnionych podstaw do przyjęcia, że zgłoszone na podstawie art. 189 k.p.c. powództwo o ustalenie, że powódka jest członkiem pozwanej, powinno zostać wytoczone w terminie do zaskarżenia uchwały organu spółdzielni, przewidzianym w przepisach powoływanych przez pozwaną. Zgodnie z utrwalonymi w tym zakresie poglądami powództwo o ustalenie nie jest ograniczone żadnymi terminami, a jego przesłanką jest wyłącznie interes prawny w żądaniu ustalenia istnienia lub nieistnienia konkretnego stosunku prawnego lub prawa, przez co rozumieć należy również żądanie stwierdzenia (ustalenia) nieważności czynności prawnych.

Na gruncie przepisów ustawy z dnia 16.09.1982 r. – Prawo spółdzielcze (t. jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 1443 – dalej również jako pr. spółdz.) przyjmowano, że uchwały „organów spółdzielni rodzące skutki cywilno-prawne podlegają - jako czynności prawne - odpowiednim przepisom zawartym w kodeksie cywilnym. Uchwały te nie mogą, podobnie jak inne czynności prawne, naruszać przepisów bezwzględnie obowiązujących, ich więc skuteczność podlega z tego punktu widzenia dyspozycjom art. 58 k.c. W takim wypadku członek spółdzielni może zatem wystąpić z powództwem o ustalenie nieważności uchwały ze skutkiem *ex tunc* mimo niezaskarżenia jej na podstawie art. 42 § 2 i 3 Prawa spółdzielczego". Po nowelizacji art. 24 i 42 pr. spółdz. podkreślano nadto, że przewidziany w art. 42 § 6 pr. spółdz. sześciotygodniowy termin do wystąpienia przez członka z powództwem o uchylenie uchwały rady nadzorczej wykluczającej go ze spółdzielni, nie dotyczy uchwały sprzecznej z ustawą, a każdy, kto ma w tym interes prawny, może, w każdym czasie żądać ustalenia, w trybie powództwa opartego na art. 189 k.p.c., iż nie wywiera ona skutków prawnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2004 r., V CK 443/03, Monitor Spółdzielczy 200/5/14, uzasadnienie wyroku SA w Łodzi z 28.01.2011 r., I ACa 1125/10, OSA 2013/1/62-70, Lex nr 1226606, wyrok SA w Warszawie z 6.05.2014 r., VI ACa 735/13, Lex nr 1469464, wyrok SA w Warszawie z 12.02.2014 r., I ACa 384/13, Lex nr 1466987 i przywołane tam orzecznictwo).

W ocenie Sądu Apelacyjnego uwagi powyższe znajdują zastosowanie również w sprawie niniejszej, której przedmiot w zakresie rozpoznanym przez Sąd Okręgowy w zaskarżonym wyroku sprowadzał się do rozstrzygnięcia, czy zasadnym jest twierdzenie powódki, że niezaskarżona przez nią uchwała Rady Nadzorczej z 19.04.1991 r. o wykreśleniu z członkostwa nie wywarła wobec niej skutku, wobec czego powódka nadal jest członkiem pozwanej.

W tym aspekcie Sąd I instancji prawidłowo uznał, że w świetle przedstawionych w sprawie dowodów nie można przyjąć, aby powódka została skutecznie wykreślona z rejestru członków, a w szczególności nie dawała do tego wystarczających podstaw powoływana przez pozwaną uchwała z 19.04.1991 r.

Obowiązujące wówczas postanowienia § 13 ust. 4 statutu pozwanej, pkt VI ppkt 5 regulaminu jej Rady Nadzorczej oraz art. 24 § 4 pr. spółdz. przewidywały, że wykreślenie z rejestru z powodu nieuzupełnienia udziałów może nastąpić na wniosek zarządu, winno zostać poprzedzone ponownym wezwaniem członka, którego miało dotyczyć wykreślenie, do uzupełnienia wkładu, zaś przed podjęciem decyzji konieczne jest wysłuchanie zainteresowanego i przeanalizowanie złożonych dowodów i oświadczeń.

Na gruncie takich rozwiązań prawnych Sąd I instancji trafnie uznał, że niedopuszczalne było podejmowanie zbiorczych uchwał o wykreśleniu z członkostwa bez precyzyjnego wskazania osób, których dotyczy wykreślenie i bez dochowania związanej z tym procedury. Sposób jej ukształtowania świadczy bowiem wyraźnie, że każda decyzja w przedmiocie wykreślenia powinna być zindywidualizowana w stopniu umożliwiającym ocenę konkretnych przyczyn wykreślenia w stosunku do każdego z wykreślanych członków i z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji.

Jak słusznie wskazał Sąd I instancji uchwała nr (...) z 19.04.1991 r. dotyczyła niesprecyzowanej liczby osób, które nie zostały w żaden sposób określone podmiotowo, a wyłącznie przez cechę przedmiotową, tj. rodzaj zachowania, który miał skutkować automatycznym wykreśleniem z członkostwa. Takie sformułowanie uchwały nie daje możliwości indywidualnej oceny powoływanej przyczyny wykreślenia w odniesieniu do konkretnych osób, których miała dotyczyć uchwała i nie pozwala na ocenę, czy przed jej podjęciem analizowano ich indywidualną sytuację.

Dodatkowo pozwana nie wykazała, aby wymogi wynikające z powołanych wyżej przepisów prawa spółdzielczego, statutu pozwanej i regulaminu jej Rady Nadzorczej zostały wypełnione w stosunku do powódki.

Przy takiej skali braków w procedurze poprzedzającej podjęcie uchwały nr (...) z 19.04.1991 r. oraz w treści samej uchwały, należy zgodzić się z twierdzeniem, że nie mogła ona wyrzucić indywidualnych skutków w stosunku do powódki w sposób prowadzący do jej skutecznego wykreślenia z członkostwa, a w konsekwencji powódka nadal jest członkiem pozwanej Spółdzielni.

Prawidłowość zaskarżonego rozstrzygnięcia w tym przedmiocie, przy braku orzeczenia co do nieważności uchwały z dnia 19.04.1991 r., czyniło bezprzedmiotowymi dalsze odnoszenie się do zarzutów apelacji dotyczących tego aspektu sprawy, a podnoszących rzekome błędy w ustaleniach faktycznych, które miały wynikać z opisanych w apelacji naruszeń prawa procesowego przy ocenie dowodów, w sposób prowadzący do uznania, że uchwała z 19.04.1991 r. jest nieważna. Ubocznie odnosząc się do tych kwestii podkreślenia wymaga jedynie, że wbrew twierdzeniom pozwanej Sąd I instancji nie przyjął, że nie miała ona prawa wykreślić powódki z członkostwa, względnie, że nie było do tego podstaw. Wręcz przeciwnie – Sąd wyraźnie wskazał, że brak uzupełnienia przez powódkę udziału upoważniał do wykreślenia jej z członkostwa; zaznaczył natomiast, że pozwana nie uczyniła tego zgodnie z przepisami prawa, wymogami swojego statutu i regulaminu działania rady nadzorczej, przez co nie osiągnęła zamierzonego skutku.

Z tych przyczyn zarzuty apelacji w tym zakresie należało uznać za chybione.

Skutku oczekiwanego przez pozwaną nie mogły również wyrzucić zarzuty dotyczące dłuższego braku zainteresowania powódki kwestiami dotyczącymi członkostwa i Spółdzielni.

Dostrzegając to, że powódka zwróciła się do pozwanej o wyjaśnienie swojego stosunku do spółdzielni niemal w ćwierć wieku po zakończeniu w niej pracy, a w tym czasie nie przejawiała specjalnego zainteresowania sprawami pozwanej, trudno przyjąć, aby mogło to stanowić okoliczność przemawiającą za oddaleniem jej żądania. Istotą żądania powódki było bowiem usunięcie niepewności co do jej statusu członkowskiego w kontekście uchwały podjętej przez Radę Nadzorczą pozwanej w 1991 r. i wyjaśnienie wątpliwości w tym zakresie. Działanie takie nie może zostać uznane za nadużycie prawa. Nie stanowi bowiem w istocie wykonywania prawa (por. wyrok SN z dnia 3.08.2006 r., IV CSK 113/06, Lex nr 191703), a nadto zmierza do osiągnięcia pożądanego społecznie rezultatu, jakim jest usunięcie niepewności co do istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa i wyeliminowanie ryzyka potencjalnych sporów, jakie mogłyby pojawić się na tym tle.

Z tych przyczyn apelacja pozwanej podlegała oddaleniu, o czym orzeczono na podstawie art. 383 k.p.c.

O kosztach procesu za postępowanie apelacyjne, należnych powódce z uwagi na oddalenie apelacji i obejmujących wynagrodzenie jej pełnomocnika za reprezentowanie w tym postępowaniu w stawce odpowiadającej 75% stawki minimalnej w tego rodzaju sprawach, orzeczono na podstawie art. 98 § 1 oraz według stawki wynikającej z § 10 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 5 i § 11 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie ... (Dz. U. z 2013, poz. 461).